

2002-05

HERKES İÇİN KALİTELİ EĞİTİM

EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ

EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

Eğitim Reformu
Girişimi (ERG),
eğitim politikaları ve
karar verme süreçlerine,
arastırma, savunu ve
izleme yoluyla katkıda
bulunmak üzere,
Sabancı Üniversitesi
İstanbul Politikalar Merkezi
bünyesinde uygulamaya
konulmuş bir projedir.

2003 - 2005

Eğitim Reformu Girişimi, Açık Toplum Enstitüsü,
Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Aydın Doğan Vakfı,
Özel Okullar Derneği ve Sabancı Üniversitesi
tarafından desteklenmektedir.

İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCı ÜNİVERSİTESİ KAMPÜSÜ
İSTANBUL POLICY CENTER
AT SABANCı UNIVERSITY

HERKES İÇİN KALİTELİ EĞİTİM

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), ülkemizde eğitim politikası süreci ve sonuçlarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. ERG bu amaca yönelik olarak, eğitime erişim ve eşitlik, eğitimin kalitesi ve etkiliği ve eğitime ayrılan kaynaklar gibi ana konular üzerinde araştırma, izleme ve savunu etkinliklerini sürdürmektedir.

Bu süreçte oluşturduğumuz iletişim ve işbirliği ağları tüm etkinliklerimizin omurgasıdır. Eğitimin tüm paydaşlarının ortak faydalı çevresinde ve karşılıklı güvene dayalı olarak birbirleriyle diyalog kurması, tartışması ve nihayetinde eğitim politikası sürecine dahil olmalar başından beri ERG'nin önemli önceliklerinden biri olmuştur. ERG'nin üç yıl boyunca katettiği mesafe, katılımcı, şeffaf ve verilere dayalı bir politika oluşturma sürecinin Türkiye gibi önemli eğitim reformlarını tasarlamakta ve uygulamakta olan bir ülke için ne kadar önemli ve gerekli olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu çerçevede altı çizilmesi gereken umut verici bir gelişme, bir yandan Milli Eğitim Bakanlığı'nın politika oluşturma süreçlerinde paydaşlara giderek daha çok kulak verme, diğer yandan da özellikle sivil toplum kuruluşlarının eleştiri ve katkılarını daha olumlu bir çerçevede yapma gayretleridir. Bu gayretlerin sürdürülmesi halinde kazananın eğitimimiz olacağım kuşkusuzdur.

Özellikle 2005 boyunca basının ERG'ye gösterdiği ilgi, ERG'nin ülkemizin eğitim sorunları gündeme geldiğinde ilk akla gelen kurumlardan biri olduğunu göstermektedir. ERG, eğitime getirdiği yenilikçi, rasyonel, katılımlı ve paylaşmayı öne çikaran bakış açısı ile herkesin güvenini kazanmıştır.

Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlar da Türkiye ile ilgili analiz ve politika belirleme çalışmalarında görüşlerimizden yararlanmakta veya konu hakkında birikimi olanların katkılarından faydalanan üzere bize danışmaktadır.

Önümüzdeki yıllarda, bir yandan öğretmenler, öğretim programları ve erken çocukluk eğitimine odaklanmak üzere program alanlarımızda araştırma, savunu ve izleme çalışmalarımızı sürdürürken, diğer yandan ERG'nin sağlıkhı ve yetkin bir idari ve mali yapı üzerinde kurumsallaşmasına çalışacağız.

**PROF. DR.
ÜSTÜN ERGÜDER**
**EĞİTİM REFORMU
GİRİŞİMİ
DİREKTÖRÜ**

İÇİNDEKİLER

DEMOGRAFİK FIRSAT VE EĞİTİMDE REFORM İHTİYACI	4
YENİ BİR FİKİR ÜRETİM SÜRECİ: EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ	6
PROGRAM ALANLARI VE ÖNCELİKLİ REFORM İHTİYAÇLARI	8
KAPSAMLI BİR STRATEJİ: ARAŞTIRMA, SAVUNU VE İZLEME	10
EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ'NİN KURUMSAL KAPASİTESİ	12
İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ AĞLARIMIZ	ORTA SAYFA
KONUŞAN VE PAYLAŞAN TÜRKİYE'YE DOĞRU (ERG'YE DESTEK VERENLER)	ORTA SAYFA
KRONOLOJİK GELİŞME	ORTA SAYFA
EĞİTİTIME ERİŞİM VE EŞİTLİK ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	14
EĞİTİMİN KALİTESİ VE ETKİLİLİĞİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	16
EĞİTİMDE KAYNAK İHTİYACI ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER	20
TÜRKİYE NÜFUS VE EĞİTİM GÖSTERGELERİ	24
ULUSLARARASI EĞİTİM GÖSTERGELERİ	25

DEMOGRAFİK FIRSAT VE EĞİTİMDE REFORM İHTİYACI

Bilgi toplumuna dönüşümü gerçekleştirmeyi, Avrupa Birliği'ne üyelik perspektifinde sürdürülebilir gelişmeyi ve yüksek rekabet gücüne ulaşmayı hedefleyen Türkiye için eğitim stratejik öneme sahiptir.

"TÜRKİYE'NİN KAPISINDAKİ FIRSAT: 2025'E DOĞRU NÜFUS, EĞİTİM VE YENİ AÇILIMLAR" RAPORU 2005'TE YAYIMLANDI.

Eğitimde reform ihtiyacı ülkemizin genç nüfusunun eğitim talebi karşısında daha da belirginleşmiştir:

- Nüfusumuzun % 31'i 15 yaşın altındadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde bu oran ortalama % 18 civarındadır.
- Yaşam beklentisi artmaktadır.
- Doğurganlık azalmaktadır.

Doğu Asya'nın onde gelen ekonomilerinden Hong Kong, Singapur, Güney Kore ve Tayvan'ın 1960'tan bu yana gerçekleştirdikleri büyümeye ve gelişmenin temelinde bugün Türkiye'de varolan demografik değişim ve bu değişimin kalkınma için akıllıca kullanılması vardır.

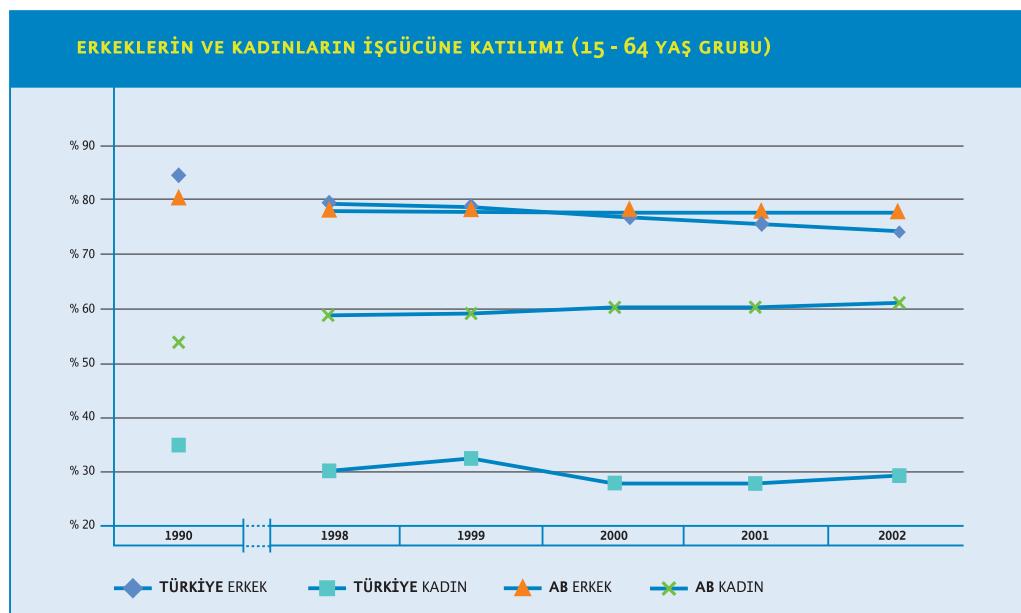
Bu fırsatların Türkiye'de değerlendirilebilmesi için insangücü açısından iki kritik şart vardır. Buralarda sağlanacak gelişmeler ülkemizin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi yakalamasına katkıda bulunacaktır:

1. İşgücüne katılımın artması:

Ülkemizde erkeklerin işgücüne katılımı AB ortalamasında iken, kadınların işgücüne katılımı çok düşüktür. **İşgücüne katılımı artırmak için kadınların eğitimliliğini artırmak gereklidir.**

2. Verimliliğin artması:

Çalışan başına üretimin sürekli büyümесini teknolojik ilerleme sağlamaktadır; teknolojik ilerleme ise insangücünen niteliğine bağlıdır. İşgümüzü oluşturacak genç nüfusumuzun aldığı eğitimin kalitesi düşüktür. **Türkiye'nin daha dinamik ve rekabetçi bir ekonomiye sahip olmak için yüksek kaliteli insangücü eğitmesi gerekmektedir.**

Bu çerçevede eğitim ve öğretim için şu öngörülerde bulunabiliriz:

1. Bilgi ve teknolojiye dayalı bir ekonominin gereksinimlerini karşılamaya yönelik eğitim ihtiyacı ve talebi artacaktır.
2. Eğitimin, teknolojiyle tanışık, bilgi çağını kavrayabilecek ve hızla değişen koşullara kolayca uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirmeye yönelik olması gerekmektedir.
3. Genç nüfusumuzun büyülüğu doğal olarak ülkenin kaynakları üzerinde baskı yaratmaktadır. Türkiye'de okullulaşma oranları OECD ülkelerinin ortalaması kadar olduğu takdirde eğitim harcamalarının Gayri Safi Milli Hasıla'nın % 3,1'i kadar artması gereklidir.

4. Önümüzdeki yıllarda kadınların daha aktif olarak iş yaşamına katılmalarının ve iş gücündeki kadın/erkek oramının artmasının bekleniği kabul edilirse, kadınların, özellikle de eğitimli kadınların istihdamının hizmet sektöründe oluşacağını öngörebiliriz.
5. Ailelerin küçülmesi her ailedeki yetişkinlerin işgücüne katılımını getirecek, bu da her yetişkinin daha iyi eğitim alması gerektiği anlamına gelecektir.
6. Özellikle yaşılananların değişime ayak uydurması için hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin önemi artacaktır.

YAŞ GRUPLARININ TOPLAM NÜFUSA ORANI	15 YAŞ ALTINDA		65 YAŞIN ÜSTÜNDE	
	2001	2015	2001	2015
ASYA - SANAYİLEŞMİŞ ÜLKELER	19	14	10	16
ASYA - GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER	30	26	5	6
AB - 15	17	15	16	19
AB - 10	18	15	14	17
BULGARİSTAN	15	13	16	18
ROMANYA	18	15	14	15
TÜRKİYE	31	25	6	7

EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMA İÇİN KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMI ARTMALIDIR.

ÖNÜNDE AÇILAN BU "FİRSAT PENCERESİ"NDEN YARARLANMASI İÇİN TÜRKİYE'NİN YAPMASI GEREKEN EV ÖDEVLERİ VARDIR. BUNLARIN BAŞINDA DA YURTTAŞLARINA DAHA KALİTELİ BİR EĞİTİM SUNMAK GELMEKTEDİR.

Kaynak: UNDP Human Development Indicators, 2003

YENİ BİR FİKİR ÜRETİM SÜRECİ: EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ

Toplumumuzda hane halkın eğitim harcamalarına ek olarak, kişiler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları eğitim alanındaki girişimlere katkıda bulunmaktadır. Bu katkılar genellikle fiziki yatırımların ve/veya burs programlarının desteklenmesi şeklindeki. Türkiye, eğitime ayrılan özel kaynaklar açısından OECD ülkeleri arasında Güney Kore'den sonra ikinci sıradadır.

Ülkemizin eğitim ve öğretimde öncelikli hedefleri arasında herkesin temel eğitim alabilmesi için gerekli fiziksel altyapıyı kurmak olduğu dikkate alınırsa bu katkılar çok değerlidir.

Ancak, nitelikli insangücü, inisiyatif sahibi ve toplumsal duyarlılığı yüksek yurttaş ve yüksek rekabet gücü için herkesin eğitime erişimi kadar eğitim ve öğretim kalitesinin iyileştirilmesi de gereklidir.

Bu alandaki çalışmalara üniversitelerde bulunan enstitüler akademik araştırmalarla, sivil toplum kuruluşları ise çoğunlukla yaygın eğitim kapsamında yaptıkları destekleyici alan çalışmalarıyla destek olmaktadır.

Eğitim politikası üzerine düşünen, eğitim ve öğretimdeki konularla ilgili sorular soran, sorunları tanımlayan ve çözüm seçenekleri öneren girişim sayısı sınırlıdır. Örgün eğitim ve öğretimin içerik sorunları esas olarak devlete bırakılmıştır.

Sivil toplum kuruluşlarının politika oluşturma sürecine katılması改革 sürecini kolaylaştıracak ve tartışmaları daha rasyonel bir platforma taşıyacaktır. Bu da Türkiye'de yeni bir politika kültürünün gelişmesine katkıda bulunacaktır.

TOPLAM NÜFUSUN OKUMA-YAZMA VE EĞİTİM DURUMU 25 VE DAHA YUKARI YAŞТАKİ NÜFUS (%)							
	YILLAR	OKUMA YAZMA BİLMEMEN	OKUMA YAZMA BİLEN, BİR OKUL BİTİREMEMEN	İLKKOL	ORTAOKUL DENGİ MESLEK OKULLARI	LİSE, LİSE DENGİ MESLEK OKULU	YÜKSEK ÖĞRENİM
TOPLAM	1975	47,2	8,9	34,7	3,3	3,9	2,0
	2000	17,2	6,4	47,8	8,2	12,5	7,8
ERKEK	1975	29,1	12,6	45,2	4,5	5,2	3,4
	2000	7,0	5,3	50,3	11,2	16,0	10,2
KADIN	1975	65,6	5,1	23,9	2,0	2,5	0,7
	2000	27,4	7,5	45,2	5,3	9,1	5,5

ÜLKEMİZDE 25 YAŞ ÜZERİ
NUFUSUN EĞİTİM DÜZEYİ ÇOK
DÜŞÜKTÜR. BU DURUM YETİŞKİN
EĞİTİMİNİN ÖNEMİNİ
BELİRGİNLEŞTİRMEKTEDİR.

Kaynak: Dr. Can Fuat Gürlesel,
Türkiye'nin Kapısındaki
Fırsat: 2025'e Doğru Nüfus
Eğitim ve Yeni Açımlar,
ERG, 2005

EĞİTİMDE YENİ BİR FİKİR ÜRETİM SÜRECİ

ERG, eğitimimizin ihtiyaç duyduğu reformların, geçmişin ve başka ülkelerin deneyimleri ve geleceğin öngörüsü temelinde geniş ufuklu bir çerçevede tasarılanması gereği inancına dayanır. Bu doğrultuda, öncelikle eğitim reformu politikalarına katalizör olmak üzere bürokrasi, üniversite, okullar ve sivil toplum örgütlerini bir araya getiren, katılımcı ve yaratıcı bir fikir üretim süreci oluşturmaktadır. Uzun vadede ERG bu fikir üretim sürecini eğitim politikası yapıcı ve uygulayıcılarıyla eğitim alanındaki tüm paydaşları bilgilendirecek bir reform izleme merkezine dönüştirmeyi hedefler.

ERG, eğitimde reform ihtiyacına "yönetişim" eğilimiyle paralellik taşıyan bir modelle yaklaşmaktadır. Çağımızda hükümetlerin toplumların karşısına çıkan birçok karmaşık konuya başa çıkarken zorlandıkları gözlemlenmektedir. Eğitim reformu da hiç kuşkusuz bu konulardan biridir. Yurtaşların ve paydaşların artan ve genişleyen kamu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hareketlenmeleri gelişmekte olan çok önemli bir eğilimdir. ERG'nin fikir üretim süreci de eğitim alanında kamu yararını tanımlamak ve korumak amacıyla devlet ve toplum işbirliğinin gerçekleşeceği bir forum olmayı ve sinerji oluşturmayı hedeflemektedir.

FİKİR ÜRETİM VE REFORM İZLEME SÜRECİNİN BAŞLICA AMAÇLARI:

- EĞİTİMDE REFORM GEREKTİREN KONULARDA TOPLUMSAL BİLİNÇ YARATMAK
- TOPLUM VE KURUMLARININ EĞİTİMDE DEVLETLE EŞDEĞER PAYDAŞ OLDUĞU DÜŞÜNCEİNİ OLGUNLAŞTIRMAK
- DEVLET İLE SİVİL TOPLUM ARASINDA EĞİTİM REFORMU KONUSUNDAYA DİYALOG VE İŞBİRLİĞİ SAĞLAMAK
- BU DİYALOĞUN İÇERİSİNDE EĞİTİM POLİTİKALARI ÜRETMEK
- EĞİTİM REFORMUNA DESTEK OLUŞTURMAK VE KARAR VERİCİLERİ ETKİLEMELİ
- EĞİTİM REFORMLARINI İZLEMELİ VE "GÖZLEMCİ" OLMAK

PROGRAM ALANLARI VE ÖNCELİKLİ REFORM İHTİYAÇLARI

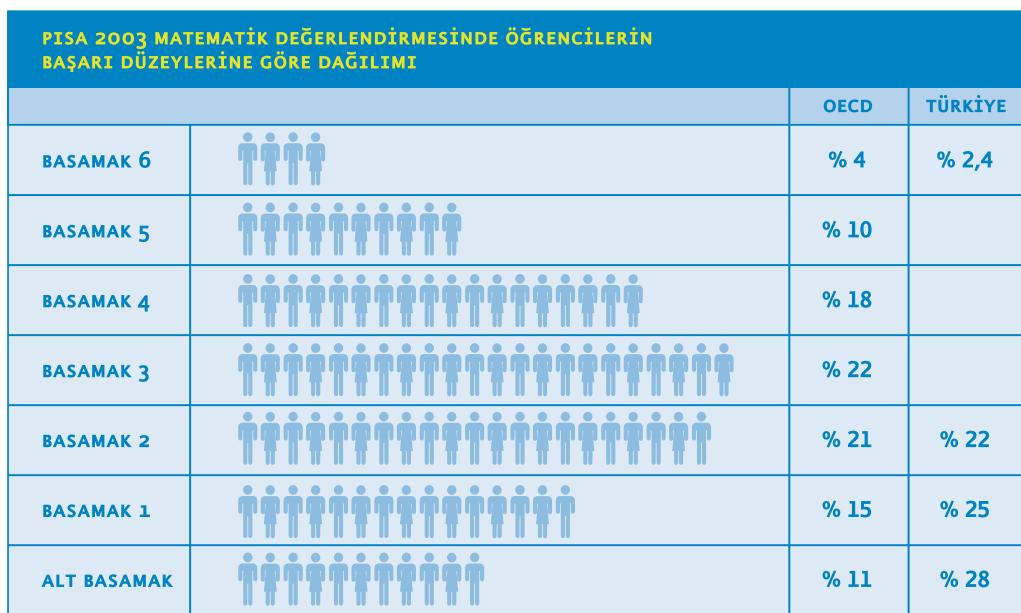
Türkiye'nin daha dinamik ve rekabetçi bir toplum olması ve yurttAŞlarının becerilerini daha iyi geliştirmeleri, potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmeleri için eğitime erişim yaygınlaştırılmalı, öğrenmenin kalitesi ve standartları yükseltilmeli dir. ERG okul öncesi, ilk ve ortaöğretime ait konular üzerine odaklanmaktadır. Bu konular, sınırlayıcı olmamakla beraber ülkemizin öncelikli reform ihtiyaçlarını dikkate alarak seçilmiştir:

EĞİTİME ERİŞİM VE EŞİTLİK

- ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ
- TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Türkiye'de kaliteli eğitime erişimde bölgeler, gelir grupları ve cinsiyetler arasında sosyal adaletsizlikler bulunmaktadır. Bu adaletsizlikler ülkenin kuzey batısından güney doğusuna doğru artmaktadır, güney doğudaki kızlar ve kadınlar eğitime erişimde en dezavantajlı grubu oluşturmaktadır.

Kız çocukların eğitim ve öğretime katılmalarının önündeki sosyal ve ekonomik engellerin ortadan kaldırılmasına ve yoksul çocuklara odaklanarak herkesin kaliteli temel eğitim alması sağlanmalıdır. Bu, gerek nüfusun eğitimliliğini yükseltmek, gerekse işgücüne katılımı artırmak için arz tarafından yapılabilecek çok kritik bir müdahaledir.

PISA 2003 MATEMATİK
DEĞERLENDİRMESENDE
ÖĞRENCİLERİMİZİN
% 2,4'Ü EN YÜKSEK BASAMAKTA,
% 75'İ EN DÜŞÜK ÜÇ BASAMAKTA
YER ALDI.

Kaynak:
PISA 2003, OECD 2004

EĞİTİMİN KALİTESİ VE ETKİLİLİĞİ

- ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE DERS KİTAPLARI
- ELEŞTİREL DÜŞÜNME
- ÖĞRETMENLER
- ORTAÖĞRETİM VE OSS

Bilgi ekonomisinde temel beceriler, mesleki ve teknik beceriler kadar, inisiatif almayı, sorumluluk üstlenmekten çekinmemeyi, ama aynı zamanda takım çalışmasına yatkın olmayı, sanat ve kültür bilincini de içeren kişisel ve toplumsal tutum ve davranışları da kapsamaktadır.

Türkiye genç nüfusundan yalnız Avrupa'da değil tüm dünya piyasalarında rekabet edebilecek kadar nitelikli ve aynı zamanda coğulculuk, özgür düşünce, örgütlenme ve siyasi katılım özgürlüğü ve insan haklarına saygıının yer aldığı demokratik bir çerçevede yaşayabilecek ve bu çerçeveye katkıda bulunabilecek yurttaşlar yetiştirmelidir.

EĞİTİMDE KAYNAK İHTİYACI

- DEMOGRAFİ
- EĞİTİMİN FİNANSMANI

Türkiye yeni bin yılda önüne çıkacak fırsatlardan yararlanmak için eğitimde kaynak kullanımı açısından politika öncelikleri belirlemelidir. Eğitime ayrılan kaynak, yalnız kamu harcamalarını değil, hane halkı, özel sektör ve sivil toplum kurumları tarafından geliştirilen, ayrılan ve kullanılan kaynakları da içerir.

Bu kaynakların verimli kullanımı, devlet kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında akılcı ve etkin bir eşgüdüm kurulmasını ve sürdürülmesini gerektirir.

Eğitimin finansmanı için yaratıcı politikalara ihtiyaç vardır. Finansman ve fon geliştirme için yeni modeller geliştirilmelidir.

KAPSAMLI BİR STRATEJİ: ARAŞTIRMA, SAVUNU VE İZLEME

Bürokrasi, üniversite, okullar ve sivil toplum örgütlerini bir araya getiren iletişim ve işbirliği ağları farklı reform alanlarına yönelik ortak akıl ve becerileri harekete geçirmekte ve araştırma, savunu ve izleme etkinliklerini desteklemektedir.

ERG'nin kısa ve uzun vadeli hedeflerine yönelik ilk büyük adım 10-11 Mayıs 2003 tarihlerinde Sabancı Üniversitesi kampusunda yapılan Danışma Toplantısı'yla gerçekleşti. Danışma Toplantısı'nın öncelikli hedefi üniversite öncesi eğitimin sorunlarını ve çözüm önerilerini tartışmaya sunmaktı. Toplantıda ERG tarafından hazırlatılan bildirilerden yola çıkılarak sekiz alanda üniversite öncesi eğitimimizin sorunları ve çözüm önerileri irdelendi.

Katılımcıların toplantıya ilgisi, bir yandan bu alanda reform ihtiyacının kendini ne kadar hissettiğini, bir yandan da konunun paydaşlarını bir araya getiren bir yaklaşımın bu ihtiyacın karşılanması yolunda ne kadar vazgeçilmez olduğunu gösteriyordu.

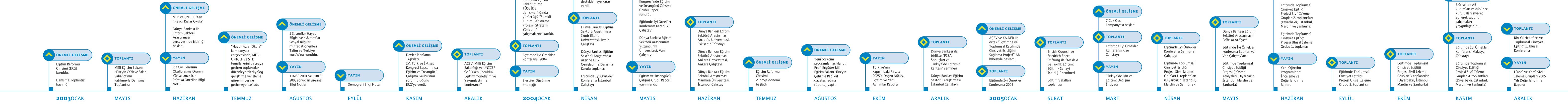
ERG'nin Danışma Toplantısı'yla başlattığı fikir üretim sürecinde üniversite öncesi eğitimin sorunlarını ortadan kaldırmaya yönelik olarak aşağıdaki araçlar kullanılmaktadır:

- **Araştırmalar:** ERG, eğitim politikası geliştirme sürecini beslemek için araştırmalar yapmakta ve/veya ısmarlamaktadır.
- **Eğitim reformu konusunda toplumsal bilinç ve talep yaratma:** ERG, iletişim ağları aracılığıyla, eğitim reformuna bilgi temelinde destek oluşturmaktadır.
- **İzleme:** ERG, eğitim reformlarını izlemekte ve "takipçi" olmaktadır.
- **Projeler:** Çeşitli sorunların çözümüne doğrudan ya da dolaylı olarak katkı yapacak öneriler projelendirilmektedir.

DNUŞAN VE PAYLAŞAN TÜRKİYE'YE DOĞRU... ERG'YE DESTEK VERENLER

RONOLOJİK GELİŞME

**PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER
DİREKTÖR**

Lisans eğitimini İngiltere'de Manchester Üniversitesi'nde tamamladı. Lisansüstü eğitimiini Syracuse Üniversitesi'nde (The Maxwell School of Citizenship and Public Affairs) tamamlayan Ergüder, 1970 yılında Siyaset Bilimi alanında doktora derecesi aldı ve Boğaziçi Üniversitesi kadrosuna katıldı. 1992-2000 arasında iki dönem Boğaziçi Üniversitesi Rektöri olarak görev yaptı. Prof. Dr. Üstün Ergüder, Türkiye Üçüncü Sektor Vakfı'nın Mütevelli Heyeti ve Y.K. Başkanı ve Vehbi Koç Vakfı Y.K. üyesidir. Ayrıca, Robert College Mütevelli Heyeti'nde, Avrupa Kültür Vakfı (ECF) ve Amsterdam, Brüksel ve New York'ta bulunan Avrupa Vakıflar Merkezi (ECF) yönetim kurullarında yer almaktadır.

**AYLA GÖKSEL GÖCKER
DİREKTÖR YARDIMCISI**

Lisans eğitimini (BSc) Bath Üniversitesi'nde, lisansüstü eğitimiini London School of Economics'de kalkınma ekonomisi üzerine tamamladı. Johns Hopkins Üniversitesi, Uluslararası Politikalar Merkezi'nde ve Harvard Üniversitesi Hauser Merkezi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Halen, Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın Başkan Yardımcısı ve Hüsnü Özegen Vakfı'nın yöneticilerindendir. Ayla Göksel Göcker, TOHUM Vakfı ve KAGİDER'in üyesidir.

PROJE EKİBİ
**NEYYİR BERKTAY
YÜRÜTME KURULU ÜYESİ,
KOORDİNATÖR**

Lisans ve lisansüstü eğitimini ODTÜ Ekonomi Bölümü'nde tamamladı. 1989-93 yılları arasında yazılım şirketi kurup yönettiğinden sonra, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda projeler sorumlu olarak ve Koç Üniversitesi'nde Genel Sekreter olarak çalıştı. TED Ankara Koleji Mezunlar Derneği ve ODTÜ Mezunlar Derneği üyesi ve iki çocuk annesidir.

**BATUHAN AYDAGÜL
YÜRÜTME KURULU ÜYESİ,
KOORDİNATÖR YARDIMCISI**

Stanford Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Uluslararası Eğitim Yönetimi ve Politika Analizi konusunda yüksek lisans yaptı. Batuhan Aydagül, Stanford'daki çalışmalarından önce Türkiye'de çalıştığı finans ve eğitim kurumlarında finansman ve eğitim yönetimi konularında bilgi ve tecrübe edinmiştir.

**AYSUN SAYIN
PROJE UZMANI**
**ESİN AKSAY
PROJE UZMANI**
**EVREN GÖNÜL
PROJE UZMANI**
**ZEYNEP OKAN
İDARİ İŞLER SORUMLUSU**
**YÜRÜTME KURULU ERG NİN
LİDERLİĞİNDEKİ, PROJE EKİBİ
UYGULAMASI GERÇEKLEŞİYOR.**
**YÜRÜTME KURULU FAALİYETLERİN
ANA CERCEVESİNİ ÇİZER VE
UYGULAMIYATIZLER**
**YÜRÜTME KURULU'NUN BELIRLEDİĞİ
STRATEJİ, İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ
AĞLARINDAN DİREK ALINARAK
UYGULANIR VE TÜM TOPLUMA
YAYILMASI AMACIZANIZ.**

ANNE ÇOCUK EĞİTİM VAKFI

"Okul Öncesi Eğitimde Kalite: Üniversitelerin Rolü"

ACEV, MEB VE UNICEF İLE
ORTAK ULUSAL KONFERANSLarda
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE
YARATICI MODELLER VE
ÜNİVERSİTELERN ROLÜ ELE
ALINDI.

EĞİTİME ERİŞİM VE EŞİTLİK ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

Türkiye, kendi gelir grubunda, okul öncesi eğitimde okullulaşma oranının en düşük olduğu ülkeler arasındadır. Öte yandan ülkemiz, ilk ve ortaöğretimde 2015 yılına kadar cinsiyet eşitliğini sağlayamama riski taşıyan 24 ülkeyden biridir.

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

ERG, Erken Çocukluğunu eğitim alanındaki çalışmaların kurucu ortaklarından ACEV ile birlikte planlamakta ve sürdürmektedir. Bu kapsamında, ACEV'in liderliğinde gerçekleştirilen araştırmalara, toplantılar ve savunu kampanyasına destek vermektedir.

7 ÇOK GEÇ

ACEV, yukarıdaki araştırmaları ve "Erken Çocukluğunu Eğitim Projesi 2. Takip Araştırması"nın "7 Çok Geç" savunu kampanyasıyla birlikte geliştireceği politika önerilerini desteklemek için kullanmaktadır. ERG, ACEV'in bu kampanyasına destek vermektedir.

Son olarak, ERG, Prof. Dr. Sevda Bekman ve Dr. Can Fuat Gürel tarafından TÜSİAD için hazırlanan "Doğu Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim" raporuna ACEV ile birlikte destek verdi.

RAPORLAR

ACEV koordinasyonu ve ERG desteği ile Prof. Dr. Mehmet Kaytaz tarafından yapılan "Okul Öncesi Eğitimin Fayda-Maliyet Analizi" çalışması tamamlandı. Araştırma Dünya Bankası Eğitim Sektörü Araştırma'na dahil ediliyor.

Analiz sonuçlarına göre, okul öncesi eğitime yapılacak her 1 liralık yatırım ekonomiye 7 liralık bir kazanç olarak geri döner. Ayrıca, sosyal yardım maliyetlerinin düşmesi ve uzun vadede yoksulluk döngüsünün kırılmasına katkıda bulunması bekleniyor.

ERG, artan tanınırlığı ve ısrarlı ağ oluşturma çalışmalarını sonucunda, çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlara çağrılmış ve bunların önemli bir bölümünde katılmıştır. ERG bu fırsatları her zaman ağlarını genişletmek,

Türkiye ve dünyaya ilişkin bakışım zenginleştirmek, eğitimini paydaşlarını harekete geçirmek ve reform destekçilerini güçlendirmek için kullanmaktadır.

**İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ
AĞLARI İLE ETKİLEŞİM**

ERG, eğitim reformu politikalarına katkıda bulunmak üzere bürokrasi, üniversite, okullar ve sivil toplum örgütlerini bir araya getirmekte, katılımcı ve yaratıcı bir fikir üretim süreci oluşturmaktaadır. Oluşturulan iletişim ve işbirliği ağları farklı reform alanlarına yönelik ortak aklı ve becerileri harekete getirmekte ve araştırma, savunu ve izleme etkinliklerini desteklemektedir. Aynı zamanda ERG'nin paydaşları olarak kabul ettiği kişi ve kurumlar bu ağlar içinde fikir üretimi sürecine dahil olmakta ve bu fikirlerin hayatı geçirilmesine katkıda bulunmaktadır.

ERG, "Bans İçin Tarih İzleme Grubu", "AB Sivil Toplum Geliştirme Programı: Türk-Yunan Sivil Diyalogunun Geleceği" gibi çalışmalarla da

katılıklar bilgi ve görüş alışverişile hem kendi ufkunu zenginleştirmeyi, hem de deneyim ve bilgisini paylaşmayı sürdürmektedir.

ERG, artan tanınırlığı ve ısrarlı ağ oluşturma çalışmalarını sonucunda, çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlara çağrılmış ve bunların önemli bir bölümünde katılmıştır. ERG bu fırsatları her zaman ağlarını genişletmek,

Türkiye ve dünyaya ilişkin bakışım zenginleştirmek, eğitimini paydaşlarını harekete geçirmek ve reform destekçilerini güçlendirmek için kullanmaktadır.

EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ'NİN KURUMSAL KAPASİTESİ

ERG eğitimde kamu yararını tanımlamak ve korumak amacıyla, devlet ve toplum işbirliğinin gerçekleştiği bir forum yaratmak ve sinerji oluşturmaktadır.

YÜRÜTME KURULU
PROF. DR. TOSUN TERZİOĞLU

Lisans derecesini 1965'te, matematik alanında Newcastle-upon-Tyne Üniversitesi'nden; doktorasını 1968 yılında, aynı dalda, Frankfurt Üniversitesi'den aldı. Michigan, Wuppertal ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde (ODTÜ) ders verdi. 1974-75 ve 1989-91 döneminde Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Matematik Bölümü Başkanı; 1977-82 yıllarında ise aynı üniversitede Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanlığı yaptı. 1992-97 yıllarında TÜBİTAK Başkanı olarak hizmet verdi. Prof. Dr. Tosun Terzioğlu, 1990 yılından bu yana Türk Matematik Derneği Başkanı halen Açık Toplum Enstitüsü Türkiye Direktörü. Açık Toplum Enstitüsü Türkiye ülkede siyasi reform, eğitim reformu, toplumsal cinsiyet eşitliği, bölgesel eşitsizlikler, medya ve sivil toplum gibi alanlarda reform girişimlerini desteklemektedir.

HERKES İÇİN EĞİTİM KÜRESEL İZLEME 2006 RAPORU İKİ ÖNEMLİ VURGU YAPMAKTADIR: BİRİNCİSİ, ERKEKLERİN LEHİNÉ CİNSİYET EŞİTSİZLİKLERİ, EKVATOR GİNESİ VE TÜRKİYE DİŞINDA, DÜŞÜK GELİRLİ VE EĞİTİM SİSTEMİ GELİŞMEMİŞ ÜLKELERDE GÖRÜLMEKTEDİR. İKİNCİSİ, TÜRKİYE HALEN DÜNYADA İLK VE ORTAÖĞRETİMDE CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ 2015'E KADAR GERÇEKLEŞTİREMEME RİSKİ TAŞIYAN 24 ÜLKĘ ARASINDA YER ALMAKTADIR.

SORUNUN BU KADAR CİDDİ OLDUĞU KOŞULLarda, ULUSLARARASI İZLEME RAPORLARININ YEREL BİLGİLERLE DESTEKLENMESİ GİDEREK DAHA KRİTİK ÖNEME SAHİP OLMAKTADIR. **SİVİL İZLEME GRUPLARI 2005 RAPORU**, ÜLKEMİZDE KALİTELİ EĞİTİMİ ERİŞİM AÇISINDAN CİDDİ EŞİTSİZLİKLERİN OLDUĞU DÖRT İLDEKİ DURUMU ORADA YAŞAYAN YURTTAŞLARIMIZIN BAKIŞ AÇISI İLE YANSITMAKTADIR. RAPOR, ULUSAL İZLEME GRUBU TARAFINDAN HAZIRLANAN DURUM ANALİZİNİ DE İÇERMEKTEDİR. BU İÇERİĞİN ULUSAL VE YEREL POLİTİKALAR OLUSTURULURKEN YA DA GöZDEN GEÇİRİLİRKEN DİKKATE ALINMASININ GERÇEKÇİ VE ETKİLİ ÖNLEMLERİN TASARLANMASINA VE UYGULANMASINA KATKIDA BULUNACAĞINA İNANCIMIZ TAMDIR.

SİVİL İZLEME GRUPLARI 2005 RAPORU'NDAN

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

ERG, Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF'in Haziran 2003'te başlattığı Haydi Kızlar Okula kampanyası çerçevesinde, MEB, UNICEF ve STK temsilcilerini bir araya getiren toplantılar düzenleyerek diyalog ve işbirliği ortamına katkıda bulundu. Aynı konuda karar vericilere ışık tutmak amacıyla, "Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranını Yükseltmek İçin Politika Önerileri ve Dünyadan Uygulama Örnekleri" başlıklı bir bilgi notunu MEB'e sundu.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini izleme sürecinde oluşan birikimden de yararlanarak, ERG, AÇEV ve Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) eğitimde cinsiyet eşitsizliğini azaltarak Türkiye'nin kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla hazırladıkları proje başvurusuyla Avrupa Birliği'nden önemli bir bağış kazandılar. "Eğitimde ve Toplumsal Katılımda Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması Projesi", Türkiye'de kız çocukların ve kadınların eğitim hizmetlerine ulaşmasını dolayısıyla da toplumsal hayatı katılımlarını sistematik olarak etkileyen/engelleyen tutum, uygulama ve politikalara karşı müdafaleler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Ocak 2005'te başlayan ve üç yıl sürecek projede ERG eğitimde cinsiyet eşitliği alanında yerel ve ulusal politikaların oluşturulması hedefine yönelik etkinlikler gerçekleştirilmektedir:

- Okul terkinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve model geliştirilmesi
- Eğitimde cinsiyet eşitsizliklerinin izlenmesi için sivil izleme grupları kurulması
- Eğitim alanında cinsiyet eşitliği üzerine tartışma platformları yaratacak ulusal konferanslar ve yerel çalışma atölyeleri düzenlenmesi
- Eğitim alanında cinsiyet eşitliğini sağlamak için "iyi uygulamalar"ın saptanması ve yaygınlaştırılması
- Gazetecilerin eğitim haberlerini hazırlamalarına yönelik bir eğitim semineri düzenlenmesi ve alan ziyaretlerinin yapılması.

PROJE KAPSAMINDA
GERÇEKLEŞTİRİLEN YEREL
ÇALIŞMA ATÖLYELERİ
PAYDAŞLAR PROBLEM AĞACLARI
KULLANARAK KIZ ÇOCUKLARININ
% 100 OKULLULAŞAMAMASININ
NEDENLERİNİ BELİRLEDİLER.

SİVİL İZLEME GRUPLARI 2005
YILI RAPORU ARALIK 2005'TE
DÜZENLENEN "BİN YIL HEDEFLERİ
VE TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİ 1. ULUSAL
KONFERANSI" NDA PAYLAŞILDI.

EĞİTİMİN KALİTESİ VE ETKİLİLİĞİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER: ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE DERS KİTAPLARI

Amacımız, öğretim programlarının ve eğitime ilişkin tüm politika karar ve değişikliklerinin, dar çekişmeler çerçevesinde değil, gençlerimizin tamamının kaliteli bir eğitim alması yaklaşımı çerçevesinde ele alınmasına katkıda bulunmaktır.

Talim ve Terbiye Kurulu (TTK) Başkanlığı tarafından 2003'ten bu yana sürdürülen yeni öğretim programları ve ders kitapları çalışmaları ERG'nin eğitim politikaları ve karar verme süreçlerine katkı yapması için çok değerli bir fırsat oluşturdu.

ERG, cumhuriyet döneminin en kapsamlı eğitim anlayışı değişikliklerinden birini oluşturmaya aday olan bu dönüşüme hem içerik, hem de süreç boyutunda katkı yaptı; deneyim ve bilgi sahibi kişilerin ve sivil toplum kuruluşlarının uzmanlık ve yaklaşımlarının öğretim programı oluşturma süreçlerine yansımاسını sağladı.

Geliştirme sürecine katkı:

ERG, özellikle Sosyal Bilgiler komisyonu çalışmalarına odaklandı. Eylül 2003'te 1-3. sınıflar Hayat Bilgisi ve 4-8. sınıflar Sosyal Bilgiler öğretim programı önerileri TTK'ya sunuldu.

Sabancı Üniversitesi bünyesinde devam eden Alternatif Tarih Kitapları projesi, genişletilmiş bir Damışma Kurulu toplantılarında TTK'nın üst düzey yöneticileriyle paylaşıldı. ERG, TTK'nın sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığı "Nasıl bir insan?" konulu felsefe oluşturma tartışmalarına katıldı ve taslak öğretim programlarının ele alındığı çalıştlara eğitimci dostlarıyla beraber katkıda bulundu. ERG, TTK'nın bu tavrimi eğitimde daha saydam ve katılımcı bir politika oluşturma süreci yaratma doğrultusunda adımlar olarak görmekte ve desteklemektedir.

Kamuoyunu bilinçlendirme:

ERG, 2004 yazında TTK Başkanı Prof. Dr. Ziya Selçuk, köşe yazarları ve bazı sivil toplum liderlerini bir araya getirdi ve müfredat değişikliğinin arkasındaki felsefe konusunda kamuoyunun bilgilendirmesine olanak sağladı. Yeni müfredatların kamuoyuna açıklığındı günlerde Prof. Dr. Üstün Ergüder, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik ile Radikal gazetesi adına bir röportaj yaptı.

İzleme ve değerlendirme:

Müfredat reformu kapsamında 1-5. sınıflara ait temel derslerin yeni müfredatları tamamlandı. ERG'nin, bu müfredatların değerlendirilmesi için oluşturduğu Müfredat İzleme Komisyonu'nun sonuç raporu hazırlık ayı içerisinde açıklandı.

Uluslararası açılım:

ERG, TTK, Dünya Bankası ve Avrupa Komisyonu Temel Eğitime Destek Projesi ile Haziran 2005'te "21. Yüzyılda Müfredat Reformu ve Uygulaması" konulu uluslararası toplantıyı, ilk ve ortaöğretimde eğitim programlarını geliştirmekte olan veya geliştirmeyi planlayan ülkelerin deneyim, beklenti ve uygulamalarını paylaşmak amacıyla düzenledi. Çeşitli ülkelerden konuya ilgili uzman, akademisyen, eğitimci, uluslararası kurum ve sivil toplum temsilcilerinin katıldığı toplantıda müfredat politikaları ve bunların sınıf içi uygulamalarına ve öğrenmeye yansıtılması gibi konular üzerinde sunumlar ve tartışmalar gerçekleşti.

"**UYGULAMANIN KRİTİK BAŞARI FAKTORLERİ ARASINDA ÖĞRETMENLERİN ZİHİNSEL DÖNÜŞÜMÜNE ÖNEM VERİLMESİ, OKUL YÖNETİMLERİNİN VE VELİLERİN DEĞİŞİŞİME SAHİP ÇIKMASI, UYGULAMADA YAŞANILACAK ZORLUKLARA OLUMLU BİR TUTUM İLE İVEDİ ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ VE UYGULAMANIN BAĞIMSIZ VE ŞEFAF BİR ŞEKİLDE DEĞERLENDİRİLMESİ VARDIR.**"

ÖĞRETİM PROGRAMLARI İNCELEME VE DEĞERLENDİRME - I

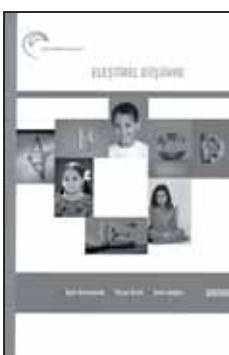
"BU MÜFREDATIN AMACI, GELENEKSEL, SÖZ DİNLEYEN, ÇALIŞKAN İNSANIN ÖTESİNDE, SORAN, SORGULAYAN, ÖZERK BECERİLERİNİ ORTAYA KOYAN İNSAN MODELİ YETİŞTİRMEKTİR." PROF. DR. ÇİĞDEM KAĞITÇIBAŞI

"YENİ PROGRAMLARIN BAŞARILI BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLMESİ İÇİN ÇOK KAPSAMIYLA VE İYİ ORGANİZE EDİLMİŞ BİR ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE GEREKSİNİMİ VARDIR. YÖNETİCİLER VE DENETİCİLERİN DE HİZMET İÇİ EĞİTİM ALMALARI GEREKMEDİ. PROGRAMLAR OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNE GEREKSİNİMİ ARTIRMAKTADIR. ÖTE YANDAN PROGRAMLARIN BAŞARISI ARAÇ GEREÇ VE MATERİYAL ZENGİNLİĞİNE BAĞLIÐIDIR. BUNUN İÇİN OKULLARA GEREKLİ DESTEK SAĞLANMALIDIR." YENİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI İZLEME VE DEĞERLENDİRME RAPORU

EĞİTİMİN KALİTESİ VE ETKİLİLİĞİ ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER: EĞİTİMDE İYİ ÖRNEKLER KONFERANSLARI VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME

Eleştirel düşünmenin bireyleşme ve yurttaşlaşmanın odağındadır; oysa mevcut programlar, öğretmen profili ve materyaller, öğrencilerde bilimsel ve eleştirel düşünme beceri ve tutumlarının gelişmesine olanak tanımamaktadır.

DANIŞMA TOPLANTISI İÇİN
HAZIRLANAN "ELEŞTİREL
DÜŞÜNME" KİTAPÇIĞI EĞİTİMDE
İYİ ÖRNEKLER
KONFERANSLARINDA
ÖĞRETMENLERLE PAYLAŞILDI.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME

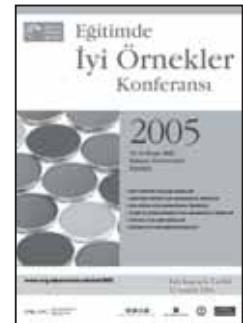
Prof. Dr. İpek Gürkaynak, Prof. Dr. Füsun Üstel ve Doç. Dr. Sami Gülgöz tarafından ERG için hazırlanan Eleştirel Düşünme bildirisi kitapçık haline getirildi ve yaklaşık 2500 öğretmene dağıtıldı.

TÜRKİYE'DE DİN VE EĞİTİM: DEĞİŞİM İHTİYACI

ERG, "din ve eğitim" ekseninde giderek belirginleşen değişim ihtiyacının katılımcı bir süreç içerisinde değerlendirilmesi amacıyla, Mayıs 2004'te bir tartışma başlattı. Din eğitiminde yeni politikalar konusunda iddia sahiplerinin katılımıyla bir toplumsal oydaşma oluşturulması hedeflendi. Bu süreç sonunda ortaya çıkan ortak ilke ve önerileri içeren metin kamuoyu, bürokratlar ve milletvekilleri ile paylaşıldı, hayatı geçirilmesi için savunu çalışmalarına devam ediliyor.

Söz konusu metnin belli başlı unsurları şunlar:

- Örgün eğitim içinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi eğitimi devletin her dine ve mezhebe eşit uzaklıktta durduğu bir laiklik anlayışı temeline oturtulmalıdır.
- Zorunlu din derslerinin öğretim programı, öğrencileri din değiştirmeye veya belirli bir dini benimsemeye zorlayacak şekilde olmamalı, "yaşanılan toplumda yaygın olan dini inanç" ve "başka dinler" hakkında bilgilendirme esas alınmalı, bütün dinlere ve mezheplere nesnel yaklaşılmalıdır.
- Ülkemizde ailelerin çocuklarına kendi dini inançları doğrultusunda "din eğitimi" verilmesi isteğe bağlı olmalıdır. Din eğitiminin içeriği Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içerik ve felsefe boyutıyla çelişmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.

EĞİTİMDE İYİ ÖRNEKLER KONFERANSLARI

Eğitimde İyi Örnekler Konferansları özellikle öğretmen ve öğretmenler arasındaki iletişime farklı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Tüm zorluklara karşın sınıfta, okulda ve okul dışında öğrenmeyi ve öğrenme ortamlarını zenginleştirmek ve farklılaştmak için gayret eden öğretmenlere ve eğitimcilere ulaşımakta ve bu kişiler meslektaşları ile bir araya getirilerek yeni öğrenme ortamlarının oluşması sağlanmaktadır.

Eğitimde İyi Örnekler Konferansları, eğitimde iyi örnekleri bir araya getirmeyi, örneklerin sahiplerini özendirmeyi, birikimlerini paylaşmalarını sağlamayı, diğer eğitimcileri yüreklemeyi ve bir iletişim ve işbirliği platformu oluşturmayı amaçlıyor.

ERG, ulusal konferanslarda ortaya çıkan olumlu ortamın ve paylaşılan iyi örneklerin yaygınlaştırılması için yerel çalışmaları gerçekleştirmektedir. Ulusal konferansta iyi örneklerini sunmuş kişiler arasında seçilen öğretmen ve eğitimcilerin Türkiye'nin çeşitli illerindeki devlet okulu öğretmenleriyle bir araya gelmesine ve meslektaşlar arasında bir diyalog ve öğrenme ortamı oluşmasına olanak sağlayan bu uygulama Eğitimde İyi Örnekler Konferansları'nın yeni bir hizmet-içi eğitim modeli olarak gelişimini desteklemektedir. İki yılda gerçekleşen yerel çalıştaylarda 50'ye yakın eğitimci altı ilde yaklaşık 1.000 öğretmen ile bir araya gelmiştir.

Daha da sevindirici, bu yöntemin hem Milli Eğitim Bakanlığı'nın merkezi teşkilatı, hem de bazı eğitim kurumları tarafından benimsenerek yaygınlaşmaya başlamasıdır.

17 OCAK 2004 VE 15-16 OCAK 2005'TE İSTANBUL'DA DÜZENLENEN ULUSAL KONFERANSLARA ÖĞRETMENLERİN VE DİĞER PAYDAŞLARIN GÖSTERDİKLERİ İLGİ, OLUŞAN PAYLAŞIM ORTAMI VE HERKESİ UMUTLANDIRAN SİNERJİ BÖYLE BİR BİRLİKTİLCİN ÖNEMİMİ GÖSTERDİ.

İNANIYORUZ Kİ, EĞİTİMDE İYİ ÖRNEKLER YER VE KOŞUL NE OLURSA OLSUN HER ZAMAN VARDIR, ÖNEMLİ OLAN BU UYGULAMALARIN FARK EDİLMESİ VE PAYLAŞILMASIDIR. İYİ ÖRNEKLERİN PAYLAŞIMI, ÖĞRETMENLERDE YENİ FARKINDALIKLAR YARATABİLMEKTE, DAHA GENİŞ BİR PERSPEKTİFTE DÜŞÜNMELERİNİ ÖZENDİRMEKTE VE FARKLI UYGULAMALARI KENDİ KOŞULLARINA NASIL UYGULAYABİLECEKLERİ KONUSUNDA DÜŞÜNMELERİ İÇİN İMKAN YARATMAKTADIR. EĞİTİM REFORMU GİRİŞİMİ

EĞİTİMDE KAYNAK İHTİYACI ALANINDA GERÇEKLEŞTİRİLENLER

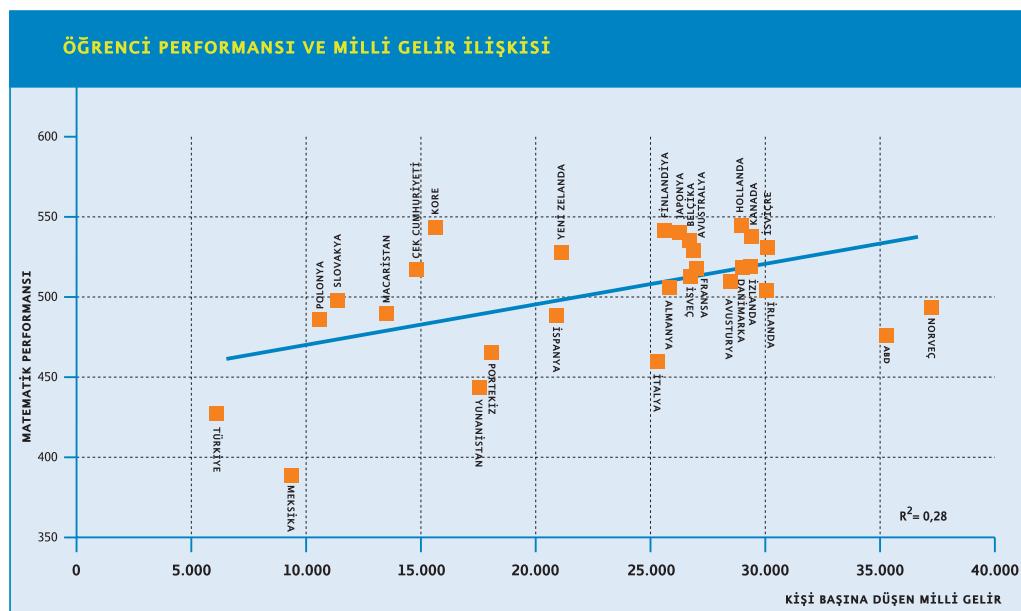
Devlet Planlama Teşkilatı, IV. Türkiye İktisat Kongresi kapsamında yer alan Eğitim ve İnsangücü Çalışma Grubu'nun sorumluluğunu ERG'ye verdi.

DEMOGRAFİ

ERG, Türkiye'nin demografik yapısı ve bu yapının eğitim sistemimiz için önümüzdeki yıllarda ne anlama geldiği, ne gibi sorunlar ve ne gibi fırsat pencereleri sunduğu sorularına yanıt veren "Türkiye'nin Kapısındaki Fırsat: 2025'e Doğru Nüfus, Eğitim ve Yeni Açıılımlar" raporunu yayımladı. Dr. Can Fuat Gürlesel'in hazırladığı rapor, Türkiye'nin yakın geçmişindeki ve günümüzdeki nüfus dinamiklerine "eğitim" penceresinden bakıyor ve gelecek 20 yıla dair öngörülerde bulunuyor.

EĞİTİM VE İNSANGÜCÜ RAPORU

DPT, IV. Türkiye İktisat Kongresi kapsamında yer alan Eğitim ve İnsangücü Çalışma Grubu'nun sorumluluğunu ERG'ye verdi. ERG önderliğinde hazırlanan rapor, Türkiye'nin uzun vadede bilgi toplumuna dönüşümünü gerçekleştirmeye ve AB'ye üyelik perspektifi çerçevesinde yüksek ve istikrarlı büyümeyi sağlamak, girişimcilik ve ekonominin rekabet gücünün artırılması, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksullukla mücadele, bölgesel gelişme dinamiklerinin harekete geçirilmesi ve iyi yönetişim amaçlarını dikkate alarak durum analizi yapmakta, amaçlar ve stratejiler önermekte ve ortak temel hedeflere yönelik politikaların oluşturulmasına, kalkınma planlarına ve yeni projelerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

ULUSAL GELİR EĞİTİM
KALİTESİNİN BELİRLEYİCİ
UNSURLARINDANDIR. GELİR
DÜZEYİ TÜRKİYE İLE BENZER
OLAN ÜLKELER EĞİTİMDE DAHA
BAŞARILI SONUCLAR
ALABİLMEKTEDİR.

Kaynak:
PISA 2003, OECD 2004

DÜNYA BANKASI EĞİTİM SEKTÖRÜ ARAŞTIRMASI

ERG'nin yapıçı işbirlikleri oluşturma stratejisi, tamınlığını artırmanın yanı sıra diyalog ve işbirliği örnekleri geliştirme fırsatı da yaratmıştır. Bu alanda iyi bir örnek, bölgedeki ender başarılı STK - Dünya Bankası ortaklıklarından birini oluşturmaktadır.

ERG, Mayıs 2004'ten bu yana Dünya Bankası ile aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirmiştir.

- ERG, "Yoksullğun Azaltılması Örneklerinin Çoğaltılması: Küresel Öğrenme Süreci ve Konferansı (Shanghai)" Türkiye çalışmasına katıldı. Türkiye'deki Temel Eğitime Destek Projesi'ni irdeleyen araştırmmanın tartışıldığı toplantıya ev sahipliği yaptı. Bu toplantıya yerli ve yabancı uzman ve öğretim üyeleri, Dünya Bankası Baş Ekonomisti François Bourguignon ve ülke yöneticisi Andrew Vorkink ile diğer Dünya Bankası görevlileri ve STK yöneticileri katıldı. Söz konusu toplantıdan sonra ERG uluslararası grupla ve gazetecilerle birlikte Van'a gitti, çeşitli okulları gezdi ve yerel öğretmen, öğrenci ve STK'lara bağlantı kurdu.
- ERG ve Dünya Bankası Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile birlikte Eğitim Sektörü Araştırması Çalıştayı düzenledi. İzmir, Ankara, Eskişehir ve İstanbul'daki üniversitelerde de düzenlenen bu çalıştayların amacı bir yandan sektör araştırmasını katkılarla geliştirirken, bir yandan da araştırma bulgularının üretim süreci boyunca yaygınlaşmasını ve böylece yeni paydaşlar yaratılmasını sağlamaktır.
- Eğitim Sektörü Araştırması kapsamında yapılan çalışmaların sonuçlarının değerlendirildiği, ortak bulgulara varıldığı ve eğitim sektörünün etkinliğini artıracak ve çıktıları iyileştirecek önceliklerin saptandığı Eğitim Sektörü Araştırması Politika Atölyesi Mayıs 2005'te Dünya Bankası ve Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu ile beraber düzenlendi. Atölye çalışması Milli Eğitim Bakanlığı üst düzey yetkililerini, akademisyenleri, öğretmen ve öğrencileri, STK temsilcilerini bir araya getirerek verimli bir eleştiri ve politika geliştirme ortamı yarattı.

Avrupa'yı 50 yıl yeter

Türkiye neyle kalkınacak

HURSIT GÜNEŞ

Gösterge

Eğitim sistemim:

hakkanı yet ve
Okullardaki kalabalık Sİ
20 yıl sonra ortadan kalkac

karmaş yaratır.

Biraz zaman

Eğitim Reform yap. Ordinasyon mülklerinde eğitici mülkfredatın yaradır. Mülkfredatlar arası adamları görevlendirmek.

Prof. Dr.

Ihan Tekeli

Dr. Üstün

alana konusunda ugla-

bildir

Yeni müfredat

öğretme

Eğitim Reformu Komisyonu, 2004-2005 okullarda uygulanacak ilköğretim müfredat kışılık komisyonu daha fazla merkezde uygulanmadı. Bu için, öğretmenler programın Yeni müfredat konusunda bilgilendirilecek birlikte, birlikte.

haber

merkezde

bilgilendiril

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

birlikte,

TÜRKİYE NÜFUS VE EĞİTİM GÖSTERGELERİ

NÜFUS GÖSTERGELERİ (2003, TÜRKİYE ULUSAL İSTATİSTİK KURUMU)

NÜFUS	71.300.000
15 YAŞ ALTI NÜFUSUN TOPLAM NÜFUSA ORANI	% 29,70

EĞİTİM VE OKUR-YAZARLIK GÖSTERGELERİ (2003, TÜRKİYE ULUSAL İSTATİSTİK KURUMU)

	TOPLAM (%)	ERKEK (%)	KADIN (%)	TOPLUMSAL CİNSİYET ENDEKİSİ
YETİŞKİN (15 YAŞ ÜSTÜ) OKUR-YAZARLIK ORANI	88,3	95,7	81,1	0,84
OKUL ÖNCESİ OKULLULAŞMA ORANI (48-72 AYLAR)	14,27	15,39	14,27	0,92
TEMEL EĞİTİM BRÜT OKULLULAŞMA ORANI	98,17	100,49	95,67	0,95
TEMEL EĞİTİM NET OKULLULAŞMA ORANI	90,03	93,24	86,71	0,92
ORTAÖĞRETİM BRÜT OKULLULAŞMA ORANI	84,04	95,98	71,19	0,74
ORTAÖĞRETİM NET OKULLULAŞMA ORANI	53,29	58,41	47,94	0,82
YÜKSEKÖĞRETİM BRÜT OKULLULAŞMA ORANI	29,68	33,80	25,36	0,75
YÜKSEKÖĞRETİM NET OKULLULAŞMA ORANI	16,04	17,15	14,89	0,86

EĞİTİM DÜZEYİ (2005 VE ÖNGÖRÜLER)

ÇALIŞMA ÇAĞI (25-44) NÜFUSU EĞİTİM DÜZEYİ	2005 (%)	2025 (%)
TEMEL EĞİTİMİNİ TAMAMLAMAMIŞ OKUR-YAZAR VE OKUMAZ-YAZMAZ	9,1	1,3
TEMEL EĞİTİM DİPLOMASI	59,1	29,8
ORTAÖĞRETİM DİPLOMASI	22,6	36,3
YÜKSEKÖĞRETİM DİPLOMASI	10,2	32,6

EĞİTİM KALİTESİ (2003 PISA SONUÇLARI)

	ORTALAMA PUAN	STANDART SAPMA
MATEMATİK	423	(6,7)
OKUMA	441	(5,8)
FEN BİLGİSİ	434	(5,9)
PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ	408	(6,0)

KAMU HARCAMASI (2005 BÜTÇESİ)

	MİLYAR € (EKİM 2005)	GSMH İÇİNDEKİ PAYI (%)	KONSOLİDE BÜTÇE İÇİNDEKİ PAYI (%)
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	9,1	3,09	9,57
YÖK	3,2	1,09	3,36
TOPLAM	12,3	4,18	12,93

ULUSLARARASI EĞİTİM GÖSTERGELERİ

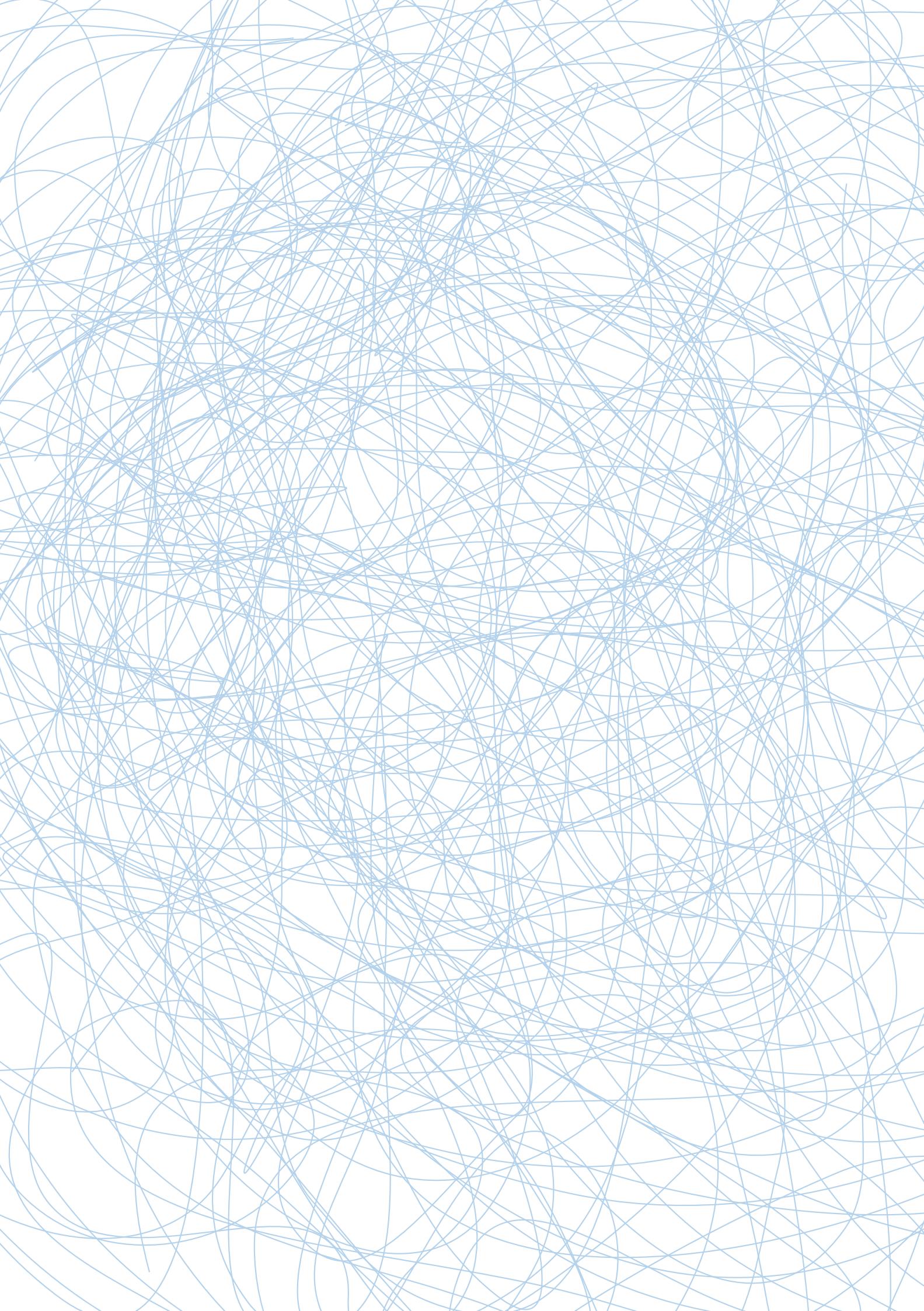
ULUSLARARASI MATEMATİK, FEN BİLGİSİ VE OKUMA DEĞERLENDİRMELERİNE KATILAN AVRUPA ÜLKELERİNİN BAŞARI PUANLARI

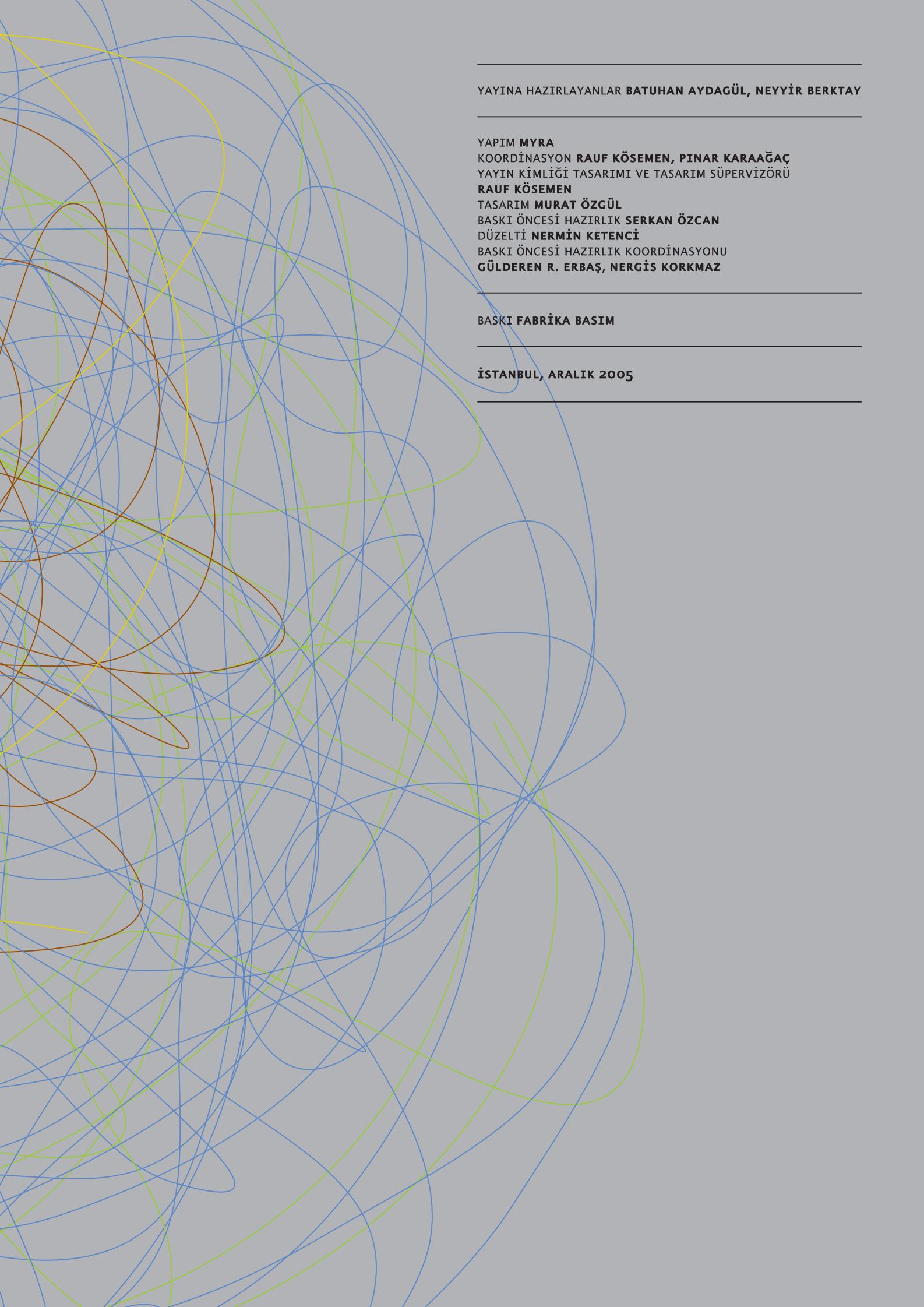
TIMSS 1999 - SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORTALAMA MATEMATİK VE FEN BAŞARISI: 1999 (38 ÜLKE ARASINDAN SADECE AVRUPA ÜLKELERİNİN SONUÇLARI DAHİL EDİLMİŞTİR)				PIRLS 2001 - DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ORTALAMA OKUMA BECERİLERİ BAŞARISI (35 ÜLKE ARASINDAN SADECE AVRUPA ÜLKELERİNİN SONUÇLARI DAHİL EDİLMİŞTİR)	
MATEMATİK		FEN BİLGİSİ		OKUMA BECERİLERİ	
Ülke	Ortalama	Ülke	Ortalama	Ülke	Ortalama
BELÇİKA	558	MACARİSTAN	552	İSVEÇ	561
HOLLANDA	540	HOLLANDA	545	HOLLANDA	554
SLOVAK CUMHURİYETİ	534	ÇEK CUMHURİYETİ	539	İNGİLTERE	553
MACARİSTAN	532	İNGİLTERE	538	BULGARİSTAN	550
SLOVENYA	530	FİNLANDİYA	535	LETONYA	545
RUSYA FEDERASYONU	526	SLOVAK CUMHURİYETİ	535	LİTVANYA	543
FİNLANDİYA	520	BELÇİKA	535	MACARİSTAN	543
ÇEK CUMHURİYETİ	520	SLOVENYA	533	İTALYA	541
BULGARİSTAN	511	RUSYA FEDERASYONU	529	ALMANYA	539
LETONYA (LSS)	505	BULGARİSTAN	518	ÇEK CUMHURİYETİ	537
İNGİLTERE	496	LETONYA (LSS) ¹	503	İSKOÇYA	528
LİTVANYA	482	İTALYA	493	RUSYA	528
İTALYA	479	LİTVANYA ²	488	FRANSA	525
GÜNEY KİBRİS	476	ROMANYA	472	YUNANİSTAN	524
ROMANYA	472	GÜNEY KİBRİS	460	SLOVAKYA	518
MOLDAVYA	469	MOLDAVYA	459	İZLANDA	512
MAKEDONYA CUMHURİYETİ	447	MAKEDONYA CUMHURİYETİ	458	ROMANYA	512
TÜRKİYE	429	TÜRKİYE	433	SLOVENYA	502
				NORVEÇ	499
				GÜNEY KİBRİS	494
				MOLDAVYA	492
				TÜRKİYE	449
				MAKEDONYA	442

18 AVRUPA ÜLKESİNİN ORTALAMASI 501	18 AVRUPA ÜLKESİNİN ORTALAMASI 507	23 AVRUPA ÜLKESİNİN ORTALAMASI 521
38 ÜLKENİN ORTALAMASI 487	38 ÜLKENİN ORTALAMASI 488	35 ÜLKENİN ORTALAMASI 500

¹ NÜFUSUN %61'İNİ TEMSİL EDEN LETONYA DİLİNİ KONUSAN OKULLarda UYGULANMIŞTIR.

² LİTVANYA, DİĞER ÜLKELERLE AYNI GRUP ÖĞRENCİLERİ TEST ETTİ, FAKAT UYGULAMAYI 1999 YILININ SONLARINDA BİR SONRAKİ ÖĞRETİM YILININ BAŞINDA YAPTI.

YAYINA HAZIRLAYANLAR BATUHAN AYDAGÜL, NEYYİR BERKTAY

YAPIM MYRA

KOORDİNASYON RAUF KÖSEmen, PINAR KARAĞAÇ
YAYIN KİMLİĞİ TASARIMI VE TASARIM SÜPERVİZÖRÜ

RAUF KÖSEmen

TASARIM MURAT ÖZGÜL

BASKI ÖNCESİ HAZIRLIK SERKAN ÖZCAN

DÜZELTİ NERMİN KETENCİ

BASKI ÖNCESİ HAZIRLIK KOORDİNASYONU

GÜLDEREN R. ERBAŞ, NERGİS KORKMAZ

BASKI FABRİKA BASIM

İSTANBUL, ARALIK 2005

EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

SABANCI ÜNİVERSİTESİ
KARAKÖY İLETİŞİM MERKEZİ
BANKALAR CADDESİ 2, KAT 5
KARAKÖY 34420
İSTANBUL

T +90 (212) 292 50 44
F +90 (212) 292 02 95

www.erg.sabanciuniv.edu